

rakel under Solen, dersom alle eller kun næsten alle Jordegodsseiere havde forenet sig om, enten af Udelmodighed eller af Sjennensnitssætsfærdighed at overlade Bønderne Jorden for hvad de kunde betale, og paa den anden Side var det jo vistnok baade ubilligt og utilraadeligt at ville give Fæsterne deres Gaarde enten for Intet eller for Røvertjeb. Der var imidlertid ved den Giendomsret, som danske Lov havde givet Herremændene over al den Jord, de kunde sammenkrabe, to Gager, som aabenbart gav Regjeringen lovlige Gaand i Hænde med Herremændene, den ene var Forpligtelsen til at bortfæste Bøndergodset paa Livstid uden Forhøielse af Jordegodsafgifterne eller Landgilden, og den anden var Forpligtelsen til at indestaae for alle de Skatter, som laae eller kunde lægges paa Bøndergodset, og dermed kunde da Regjeringen uden noget Brud paa den lovlige Giendomsret bevæge Herremændene til at give godt Kjøb paa Jorden, der jo i Almindelighed, uden at regne Undtagelserne, kun vilde være saameget værd for dem, som den virkelig indbragte. Paa den ene Side var nemlig, som vi vel alle vide, Landgilden efter de gamle Jordebøger sat saa lav, at selv en lille Kjøbesum vilde forrente Mere, og paa den anden Side maatte jo Herremændene indsee, at Regjeringens lovlige Ret til at lægge Skatter paa Bøndergodset, som Herremændene maatte svare til, var netop ligesaa uindskrænket, som Herremændenes Ret til at tage i Indfæstning og paa andre Maader alt hvad de kunde faae af Bønderne. Havde nu Regjeringen viselig benyttet disse Midler, da vilde sikkert alle vore Bønder for længe siden have være Selveiere, men da Regjeringen nu ikke gjorde det, da den tværtimod ikke blot ved Udflytningsforordningen af 1792 gav Herremændene Lov til at sætte lange Forpagtninger istedetfor Livsfæste, men endog saae igjennem Fingre med, at Udflytningsloven brugtes — jeg siger misbrugtes — til at reise Landgilden efter eget Lykke (Hør!), da det gik saaledes, og man paa den anden Side nøiedes med, saamaat at beskaffe den frie Hovedgaardstærk istedetfor at lade den bære Bøndergodsets Skatter til Selveiendoms Fremme, saa ere vi komne i den Klemme, som vi nu ere i, med Hensyn til

de 20,000 Bøndergaarde, som der efter den høitærede Indenrigsministers Udtalelse nu er paa Fæstegodset, da paa den ene Side Misbrug af at forhøie Landgilden efter eget Lykke skal ansees for hjemlet, og da endelig Deltængen af den lovgivende Myndighed har gjort, at der er megen liden Udset til, at Regjeringen og Rigsdagen enes om en Tvangsløv i denne Retning, der virkelig bragte Fæstejorden i Folkets Besiddelse. Dette maa nemlig, som jeg beskjænder efter mine Tanker, bestandig være Dismedet, at her, hvor vi jo ikke som de i Nordamerika have frugtbare Baglande, hvortil vi kunne sende vore Bønder, naar de ere løste fra Jorden og fra Bønderfæstet; thi vel kunne vi ikke skaffe hver Mand Deel i Jordens Besiddelse, men vi maae dog see til, at hjælpe saamange af Menigmand dertil, at Menigmand føler, han er største Lodseier i Landet; thi naar kun det er Tilfældet, naar kun Menigmand, som ikke alene er i Overtallet, men som ogsaa er Landets Styrke, har en saadan endeligt Hovedlod i Landets Besiddelse, og hver Enkelt, som ikke har Noget, dog har en aaben og i mange Tilfælde let Afgang til ogsaa at blive Lodseier, da troer jeg, at den store Opgave vilde være løst for os, den store Opgave, der paa en eller anden Maade maa løses i alle Lande, dersom Rigerne og Folkene skulle blive bestaaende. En Tvangsløv, som nu skulde gaae igjennem alle Lovgivningsdelene, den, maa jeg sige, har jeg ikke stor Forventning om, men den nærværende Tvangsløv var i mine Dine, naar vi have hiint Formaal for Die, aldeles ubrugelig. Havde vi derimod ikke dette Dismed, havde vi et ganske andet, havde vi kun det Dismed, at faae de nuværende Godseiere til strax at udstykke deres Godser og at faae Fæstebaandet løst overalt, ja, da tør jeg ikke nægte, at vi maaffee kunde nøies med det nærværende Lovforslag, uagtet dets Bestemmelser dog i mange Maader synes mig saa indviklede, at de vel kunne fortjene at kaldes, hvad de paa Hjemydssk ere kaldte: forviklede; men naar jeg seer paa, om denne Lov, naar den traadte i Kraft, vilde aabne en bedre Udset end vi have til at Jorden vilde deles sig imellem Folket i Menigmand, da maa jeg sige, at jeg finder, at den ventelig vilde gjøre